

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

Vahac MİRZAOĞLU¹ Erhan AKIN²

Özet

Ders kitapları, öğrencilerin derste sürekli aktif olmalarını sağlayan, dikkatlerinin dağılmasına engel olan ve böylelikle dersle olan bağlantılarının kopmamasına yardımcı olan en önemli materyal olma niteliğini taşımaktadır. Özellikle de Türkçe ders kitaplarının öğretmenler tarafından çok kullanıldığı da göz önüne alınırsa, kitapların kaliteli ve de öğrenene uygun bir tarzda hazırlanmasının önemi anlaşılacaktır. Bunu sağlamak okunabilirlik çalışmalarının yapılmasıyla ilişkilidir. Okunabilirlik çalışmalarıyla, öğrenenlere uygun bir şekilde hazırlanmış olan ders kitapları onların dersten keyif alması ve de derslerin daha da verimli geçmesini sağlayacaktır. Bu çalışmada amaç, Cem Web Ofset Yayınları'na ait 5.sınıf Türkçe ders kitabında bulunan 13 öyküleyici ve 15 bilgilendirici metnin okunabilirlik ve nitelik seviyelerinin saptanmasıdır. Çalışmaya şiirler dâhil edilmemiştir. Metinlerin okunabilirlik tespiti, Ateşman'ın 1997'de Flesch'ten Türkçe'ye adapte ettiği okunabilirlik formülü kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda öyküleyici metinlerin bilgilendirici metinlere göre daha basit, okunabilirlik düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitabı, okunabilirlik, metin

A Study About Readability Of Texts İn Turkish Course Book Grade 5

Abstract

Course books, makes students to constantly be active in lessons, which carries prevent distractions and by the way course books are the most important quality material that help to not prevent the connection of student. Especially considering that the Turkish course books are often used by teachers, we will understand the importance of quality preparation for learners. It is associated with readability studies for ensuring that. Preparing suitable course books for learners will make them enjoy their lessons and it will make lessons to be more productive with doing readability studies. The aim of this study is to establish Cem Web Offset Publication's Grade 5 course book of 13 narrative and 15 informative texts's readability and quality levels. Poems were excluded from the study. In the analysis of texts, readability formula of Ateşman (1997) adapted into Turkish from Flesch was used. Narrative texts's were found easier and the readability levels were found higher than the informative texts in the result of the study.

Key Words: Turkish course book, readability, text

1. Giriş

Okumanın önemli adımlarından olan okunabilirlikle ilgili çalışmaların temelini çok eskiye dayandığı bilinmektedir. Chall (1988)'a göre okunabilirlik incelemeleri, Aristo ve Eflatun gibi düşünürlerle dayanacak kadar eskidir. Okunabilirlik her ne

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, vahacmrz@hotmail.com

² Yrd. Doç.Dr. Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, erhanakin49@hotmail.com

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

kadar köklü bir geçmişe dayanmaktaysa da ön plana çıkışı bakımından yeni bir kavramdır (Temur, 2003). Bu konuda yapılan ilk çalışmalar, MÖ 9. yüzyılda din adamları tarafından kutsal sayılan metinlerdeki kelime niteliğinin tasnifi için düşünülmüş ve daha çok kelimelerin sayısal verileri üzerinde uygulanmıştır. 1898 yılında F.W. Kaeding'in yaklaşık 11 milyon sözcüğü inceleyip oluşturduğu sık kullanılan kelimeler sözlüğü okunabilirliğin köklü çalışmalarından biridir (Ateşman, 1997).

Okunabilirliğin Amerika'daki başlangıcı ise 1920'li yıllara dayanmaktadır. İngilizce öğretimindeki okunabilirlikle ilgili çalışmalar da 1923 yılında B.A. Lively ve S.L. Pressey tarafından yapılmıştır. Diğer taraftan bu araştırmacılarla birlikte Dale, Chall, Farr, Jenkins, Paterson ve Gunning gibi araştırmacılar da yaptıkları araştırmalarla adlarından söz ettirmişlerdir. İngilizce öğretimindeki en önemli çalışma ise R. Flesch'e aittir (Ateşman, 1997). Nitekim Türkçe öğretiminde okunabilirlik üzerine geliştirilen ilk çalışma Ateşman'ın 1997'de Flesch'ten Türkçe'ye adapte ettiği okunabilirlik formülüyle gerçekleşmiştir. Bu formülle birlikte Türkçe öğretiminde akla ilk gelmesi gereken materyal olan ders kitaplarının önemi bir kat daha artmıştır. Nitekim Özbay (2003) yaptığı araştırmada Türkçe öğretmenlerinin ders işlerken % 94,4 lük gibi yüksek bir seviyede ana materyal olarak ders kitabını tercih ettikleri saptanmıştır. Bu durumda ders kitaplarının çocuğun tabiatına uygun olacak bir şekilde; hayatilik ilkesine göre hazırlanması ve bunun yanında sıkıcılıktan uzak, eğlendiren, öğreten ve düşündüren bir yapıda olmasının gerekliliğini de öne çıkarmaktadır (Sever, 1995). Ayrıca her yazılı metin çocuğa uygun olmayabilir. Göğüş (1978)'e göre çocuklar her metni okuyamamakta veyahut metinleri okudukları halde anlamlandırmakta zorluk çekmektedirler. Bunun sonucunda istedik hedeflere veya davranışlara ulaşamadıkları görülmektedir. Böyle durumların önüne geçmek amacıyla ders kitabındaki metinlerin içeriğinin, hem Türkçe öğretim programıyla hem de çocuğun gündelik yaşantılarıyla uyumlu olması ve seviyelere göre hazırlanması gerekir (Demir, 2008).

Bunlarla birlikte, Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin tümce uzunlukları da üzerinde durulması gereken konulardan olup; ders kitabının okunabilirliğini etkileyen ana unsurlardandır (Karatay, Bolat ve Güngör, 2013). Nitekim uzun tümceli metinlerle dolu olan bir ders kitabının dilbilimsel yapısının da anlaşılabilirliği güç olacağından öğrenenin bunları anlaması ve anlamlandırması da aynı şekilde zorlaşacaktır (McLaughlin, 1969). Gerçekten de metinde lüzumsuz olduğu halde uzatılan tümceler, çocuğun metni kavramasını engellemektedir. Bu yüzden ders kitabındaki metinler, yalın bir üslupla ve çocuğun istedik kazanıma kolay bir şekilde ulaşmasını sağlayan tümcelerle oluşturulmalıdır. Öğreneni zorlamayan basit yapıli cümleler, onları kitaptan soğutan uzun ve ağır üsluplu tümcelere göre daha iyi kavranılmasını sağlamaktadır (Güneş, 2000).

Okunabilirlik seviyesi yüksek bir metnin aynı zamanda okunaklık, anlaşılabilirlik seviyeleri de yüksektir. Bu noktadan hareketle okunaklık ve anlaşılabilirlik kavramlarını okunabilirlik kavramıyla sıkı bir ilişki içerisinde olduğunu unutmamak gerekir. Burada okunabilirlik ve onun bağlantılı olduğu bu kavramları açmak doğru olacaktır. Çünkü okunaklık, okunabilirlik ve anlaşılabilirlik kavramlarının çoğu zaman birbirleriyle aynı anlamda değerlendirildiği veya birbirleriyle karıştırıldıkları görülmektedir. Okunaklık, yazım ve sayfa düzeni gibi sadece metnin dış yapısını kapsamaktayken; okunabilirlik ise; Ateşman (1997) 'a göre metinlerin, okuyucu

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

tarafından metinlerin anlaşılabilmesi veya anlaşılabilmesi meselesidir. Anlaşılabilirlik te okunabilirliğe bağlı olan ve okunaklılıkla ilişkili olan bir kavram olup metnin anlaşılabilirlik boyutunu göstermektedir. Bu bakış açısıyla baktığımızda daha çok biçimsellik özellikler taşıyan okunaklılık (legibility) ile okunabilirliğin birbirlerinden farklı ele alınması zorunlu bir hal almaktadır (Dubay,2004).

Knigh-Mckenna(2008)'a göre çok seslemliler (heceli) sözcükleri okumaya çalışan bir okuyucu, metni işleme alma ve anlamlandırma sürecini istendik düzeyde gerçekleştirememektedir. Sözcüğün uzunluğu aynı zamanda anlamayı da güçleştirmektedir (Clifton vd. 2007).Bu nedenle Dean ve arkadaşlarının (2006) da belirttiği gibi metinlerin okuma güçlük düzeylerinin belirlenmesi ve bu doğrultuda metinlerin okuyucu düzeyine uygunluğunun tespiti okunabilirlik çalışmalarının birincil amacıdır. Klare (1963) okunabilirliği yazım biçimine bağlı anlama ve kavrama kolaylığı olarak tanımlamakta, metindeki dilsel özelliklerin okur tarafından az ya da çok kabul edilebilir olmasıyla ilişkilendirmektedir. (akt. Çetinkaya 2010).

Okuma için büyük anlam taşıyan okunabilirlik; anlaşılabilirlikle birlikte tamamen okumanın kapsamında yer almaktadırlar. Akyol (2013) okumayı, insana has temel bir nitelik olarak tanımlayıp; insanın okumaya meyilli ve buna uygun araçlarla da donatılmış bir varlık olarak doğduğunu dile getirmektedir. Onan(2013) Okumayı bilişsel bir süreç olarak değerlendirmektedir. Okuma göz, ses ve beynin değişik fonksiyonlarında oluşan karmaşık bir oluşumdur. Yani görme, seslendirme ve zihinde anlamlandırma sonucunda oluşmaktadır (MEB, 2009). Ancak Baş (2012)'a göre okuma sadece yazılı bir metnin gözle beyne gönderilmesi ve bunun sonucunda oluşan anlamlandırma ve seslendirmeden ibaret değildir. Temizkan(2009) ise okumayı mekanik bir olgu olarak ele alıp; okuma için en önemli adımın anlama olduğu üzerinde durmaktadır.

Okuma, okunabilirlik, anlama, anlaşılabilirlik ve okunaklılık üzerinde durduğumuz bu bilgilerden hareketle Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin cümle uzunluklarına, öğrenene göreliliğe, seviyelere dikkat edilerek hazırlanması ve ders kitapları hazırlanırken okunabilirliği ve anlaşılabilirliği etkileyen bu faktörler üzerinde önemle durulması ve her zaman için dikkat edilmesi gereken bir durumdur. Nitekim bu durum başta Türkçe öğretimi olmak üzere, eğitim ve öğretimin olmazsa olmaz bir parçası konumundadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Cem Web Ofset Yayınları'na ait 5. Sınıf Türkçe ders kitabında sınıflandırılan 13 öyküleyici ve 15 bilgilendirici metnin okunabilirlik seviyelerinin tespit edilip; birbirleriyle karşılaştırılmasıdır. Bu sebeple çalışmada aşağıdaki problemlere çözüm aranmaktadır:

A1. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici metinlerin okunabilirlik seviyesi nedir?

A2. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik seviyesi nedir?

A3. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik seviyeleri arasında farklılık var mıdır?

Yöntem

Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki düzyazı metnlerinin okunabilirliğinin tespitinde bulunmayı amaçlayan bu çalışmanın modeli betimsel olup; tarama çalışmasıdır. Tarama modelinde araştırmaya konu olarak seçilen durum veya kavram içinde bulunduğu koşullar altında ve objektif olarak saptanmaya çalışılır. Hedef istendik olanın gözlemle belirlenebilmesidir (Karasar,2005). Bu sebeple çalışmada tasnif edilen öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeylerinin farklı nedenlerden dolayı değişip değişmediğinin tespiti için araştırmanın modelini tarama modeli olarak belirlemek isabetli olacaktır. Çünkü bu modelde iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin nedeni ve seviyesini belirlemek esastır (Karasar, 2005).

Betimsel araştırmaların kullanılmasının esas amacı, bu araştırma şeklinin verilen bir durumu olabildiğince nesnel ve isabetli bir şekilde verebilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013: 22).

Evren ve Örneklem

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca onaylanmış, Tebliğler Dergisi'nin çeşitli sayılarında yayımlanmış ve de MEB'e bağlı okullarda 5. Sınıf düzeyinde okutulan Cem Web Ofset Yayınları'na ait Türkçe ders kitabı bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Evrenin örneklemini ise bu kitapta bulunan serbest okuma metinleri dâhil olmak üzere 28 düzyazı metni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Çalışmada, Ateşman'ın (1997) Flesch'ten Türkçe' ye adapte ettiği okunabilirlik formülü kullanılmıştır. Öncelikli olarak metinlerin hece, kelime ve tümce miktarları saptanmıştır. Hece, kelime ve tümce tespit ölçütleri sırasıyla şu şekildedir: Tek bir ses veya ses kümesinden oluşan her öbek hece olarak ele alınmıştır. Aralarında boşluk olan tüm sayısal ve sözel nitelik taşıyan kümeler kelime olarak değerlendirilmiştir. Buna kısaltmalar ve birleştirme çizgisiyle bölünen gruplar da dâhildir. Metinlerde tümce ölçütünde ise; kelime gruplarının nokta, soru işareti, üç nokta ve ünlem ile bitmesi esas alınmıştır. Ayrıca virgöl veya noktalı virgülle birbirine bağlanmış olan kelime grupları da tümce sayılmıştır. Bu işlemlerden sonra, toplam seslem (hece) sayısının, toplam sözcük sayısına bölünmesiyle ortalama kelime uzunluğu "A", toplam sözcük sayısının toplam cümle sayısına bölünmesiyle ortalama cümle uzunluğu "B" hesaplanmış; ardından Ateşman'ın (1997) uyarladığı formüle yerleştirilmiş ve de okunabilirlik puanı böylelikle tespit edilmeye çalışılmıştır. Okunabilirlik formülü şöyledir:

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

Okunabilirlik Sayısı = $198,825 - 40,175 \times A - 2,610 \times B$

A= Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

B= Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu

Ateşman'ın (1997: 74) Flesch'ten Türkçe'ye adapte edip; geliştirdiği okunabilirlik aralıkları aşağıdaki tabloda olduğu gibidir:

Tablo 1: Ateşman Tarafından Geliştirilen Okunabilirlik Aralıkları

Okunabilirlik Derecesi	Okunabilirlik Puanı
Çok kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta güçlükte	50-69
Zor	30-49
Çok zor	1-29

Bulgular

5. Sınıf Türkçe ders kitabında sınıflandırılmış olan öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin ortalama kelime ve cümle uzunlukları ile okunabilirlik seviyelerini gösteren bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: Öyküleyici Metinlerin Ortalama Kelime-Cümle Uzunlukları, Okunabilirlik Puanı Ve Düzeyleri

Metin	Ortalama Kelime Uzunluğu	Ortalama Cümle Uzunluğu	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
1- *Hayat Bir Sokakta Geçer	2,58	9,47	52,46	Orta Güçlükte
2-*Koca Seyit	2,89	5,73	67,77	Orta Güçlükte
3- Üç Soru	2,54	5,22	83,15	Kolay
4- *Küçük Prens	2,42	5,76	86,57	Kolay
5- Çöpçü Martı	2,50	5,92	82,94	Kolay

6-Fatih'ten Hikâyeler	2,55	7,48	76,86	Kolay
7-Bekledim Gece Oldu	2,43	5,52	86,80	Kolay
8- *Mucit	2,32	9,84	79,94	Kolay
9- Ebrucu	2,51	6,62	80,72	Kolay
10- *Seçimin Gürültüsü	2,51	8,19	76,62	Kolay
11- Bastım, Bastım Gölgeye Bastım	2,42	6,52	84,59	Kolay
12- *Taşın İçindeki Heykel	2,12	7,82	93,24	Çok Kolay
13- Bando Takımı	2,10	7,98	93,64	Çok Kolay

* Serbest Okuma Metinleri

Tablo 2'deki verilerden hareketle öyküleyici metinlerin genel anlamda kolay olduğu görülmektedir. Kitaptaki 13 öyküleyici metnin 9'unun kolay 2'sinin çok kolay ve 2'sinin de orta güçlükte olduğu saptanmış olup; zor ve çok zor olarak adlandırılan metinlere rastlanmamıştır. Ayrıca ders kitabındaki öyküleyici metinlerin ortalama kelime uzunluğu 2,10 ile 2,89 arasında tespit edilmiştir. Yine metinlerin ortalama tümce uzunluğu 5,22 ile 9,84 aralığında saptanmıştır. 5. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan öyküleyici metinlerin okunabilirlik puanlarına baktığımızda değerlerin 52,46 (orta güçlükte) ile 93,64 (çok kolay) aralığında olduğu görülmektedir. 6 serbest okuma metninin 2'si orta güçlükte, 3'ü kolay ve 1'i de çok kolay düzeyde tespit edilmiştir.

Tablo 3: Bilgilendirici metinlerin ortalama kelime-cümle uzunlukları, okunabilirlik Puanı ve düzeyleri

Metin	Ortalama Kelime Uzunluğu	Ortalama Tümce Uzunluğu	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
1- Beden Dilimiz	2,83	9,28	60,91	Orta Güçlükte
2-Atatürk Parkı'na Gezi	2,83	8,06	64,10	Orta Güçlükte

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

3-	Nasıl Okurdu?	2,83	9,47	60,42	Orta Güçlükte
4-	Haydi Banyoya	2,68	9,67	65,93	Orta Güçlükte
5-	*Yiyeceklerin İçinde Başka Neler Var?	2,86	8,35	62,13	Orta Güçlükte
6-	Sözlü Geleneğimiz	2,75	12,54	55,62	Orta Güçlükte
7-	*Milli Kütüphane	2,15	16,54	69,29	Orta Güçlükte
8-	Soğanlı Bebekleri	2,51	11,02	69,23	Orta Güçlükte
9-	*Sabiha	2,67	7,26	72,62	Kolay
10-	Telefonun Tarihi	2,59	7,78	74,47	Kolay
11-	*Yazı	2,62	8,92	70,29	Kolay
12-	Türk Kültür Sisteminde Vakfın Yeri	2,56	9,61	70,90	Kolay
13-	Olimpiyatlar	2,34	9,84	79,14	Kolay
14-	Bir Çizgi Dünya: Bir Çizgi Karakter	2,21	6,71	92,53	Çok Kolay
15-	Kırkyama	1,98	8,50	97,10	Çok Kolay

* Serbest Okuma Metinleri

Tablo 3'teki bulgulara baktığımızda bilgilendirici metinlerin çoğunlukla orta güçlükte olduğu tespit edilmiştir. Ders kitabındaki 15 bilgilendirici metnin 8'inin orta güçlükte 5'inin kolay ve 2'sinin de çok kolay olduğu saptanmıştır. Bilgilendirici metinlerde de zor ve çok zor olarak adlandırılan metinlere rastlanmamıştır. Ayrıca ders kitabındaki öyküleyici metinlerin ortalama kelime uzunluğu 1,98 ile 2,86 aralığında bulunmuştur. Yine metinlerin ortalama tümce uzunluğu 6,71 ile 16,54 aralığında tespit edilmiştir. 5. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan bilgilendirici metinlerin okunabilirlik puanlarına baktığımızdaysa, değerlerin 55,62 (orta güçlükte) ile 97,10 (çok kolay) aralığında olduğu görülmektedir. 6 serbest okuma metninin 2'si orta güçlükte, 3'ü kolay ve 1'i de çok kolay düzeyde tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öyküleyici metinlerin ortalama kelime uzunluğu 2,45; ortalama tümce uzunluğu 7,1 ve ortalama okunabilirlik puanları da 74,86 (kolay düzeyde) olarak saptanmıştır. Bilgilendirici metinlerin ortalama sözcük uzunluğu 2,6 ortalama cümle uzunluğu 9,6 ve de okunabilirlik puanlarının ortalaması da 71(kolay düzeyde) olarak tespit edilmiştir. Ateşman (1997), sözcük uzunluğunun ortalama 2,6; ortalama tümce uzunluğunun ise 9-10 kelime olması gerektiğini dile getirmiştir. Buradan yola çıkacak olursak, 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki bilgilendirici metinlerin ortalama kelime uzunluklarının 2,6 ve ortalama tümce uzunluklarının 9,6 olması bilgilendirici metinlerin okunabilirlik açısından uygun olduğunu, öyküleyici metinlerin de ortalama kelime uzunluğunun belirtilen değere yakınlığı göz önüne alınırsa uygun olduğu söylenebilir. Ancak öyküleyici metinlerin ortalama tümce uzunluklarının belirtilen değerlerin altında olmasından dolayı okunabilirlik açısından uygun olmadığını göstermektedir. Sonuçlara metinlerin okunabilirlik seviyelerine göre bakıldığında, 13 öyküleyici metnin 2'si çok kolay, 9'u kolay ve 2'si orta güçlükte iken; 15 bilgilendirici metnin 8'i orta güçlükte, 5'i kolay ve 1'inin de çok kolay olduğu saptanmıştır. Bu duruma göre öyküleyici metinlerin okunabilirlik düzeyinin bilgilendirici metinlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Genel olarak yapılan okunabilirlik araştırmalarında bilgilendirici metinlerin daha ağır olduğu görülmektedir. Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu'nun (2007) 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının okunabilirliği üzerine yaptıkları çalışma ile Bağcı ve Ünal (2013) tarafından 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik seviyesine göre yapılan çalışmalarda da okunabilirlik açısından öyküleyici metinlerin; bilgilendirici metinlere üstünlüğü söz konusudur.

Bu sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda "Metinler çocuğun yaşına, sınıf seviyesine ve ilgi alanlarına uygun olmalı. Çocukta merak uyandırmalı, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmalı, öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır. Öğrencilerin hayal dünyalarını, yaratıcılıklarını zenginleştirecek ve öğrencilere eleştirel bakış açısı kazandıracak nitelikte olmalıdır" (MEB, 2009:170). Metinlerin, konu ve içerik olarak öğrenene hitap eden ve de yabancı kelimelerin sınırlı olduğu metinlerden olması okunabilirliğin seviyesini yükseltebilir.

Okunabilirlik düzeyi ne kadar yüksek olursa öğrenenden de o derece verim alınacaktır. Ders kitabı öğrencinin dersle olan bağlantısının kopmamasını sağlamaktadır. Bu bağlantının sağlam olması ve istenilen kazanımların öğrenene kalıcı bir şekilde aktarılması için Türkçe ders kitabı metinleri üzerine daha fazla çalışılıp; metinlerin öğrenenlerin seviyesine göre tasarlanması gerekmektedir. Günümüz eğitim sisteminin esasını oluşturan yapılandırmacı yaklaşımda bunu gerektirmektedir.

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

Bütün disiplinlerin temeli sayılan ve onlarla iç içe olan Türkçe ders kitapları nitelikli olarak hazırlanmalı; öğrenene göre düzenlenmelidir. Var olan okunabilirlik formülleri geliştirilmeli, bunun yanında her sınıf seviyesine ayrı ayrı olacak şekilde yeni okunabilirlik formülleri de oluşturulabilir. Özellikle bilgilendirici metinlerin hem normal uzunluğu hem de tümce uzunluğunun fazla olmamasına dikkat edilmelidir. Yeni çalışmalarla bilgilendirici ve öyküleyici metinler arasındaki okunabilirlik seviyesindeki fark giderilmelidir. Ayrıca okunabilirlik tespitinde tek bir formüle bağlı kalınmadan yeni formüller tasarlanabilir bu noktada çocuk edebiyatı üzerine uzmanlaşmış kişilerle işbirliği yapılabilir. Böylelikle okunabilirlik üzerine yeni metotlar geliştirmek adına önemli adımlar atılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, Hayati. (2013), *Türkçe öğretim yöntemleri*, 6. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Ateşman, Ender. (1997), Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi, AÜ TÖMER Dil Dergisi, 58, 171-174.
- Bağcı, H. ve Ünal, Y. (2013), İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi, Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(3), 12-28.
- Baş, B. (2012). *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi*, Özbay, M. (Ed.), *Okuma ve Dinleme Açısından Dil Bilgisi Öğretimi*, 197-227, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, 15. baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Clifton, C., Staub, A., Rayner, K. (2007). *Eye movements in reading words and sentences*. In
- Chall, J. S. (1988). The beginning years. In. B. L. Zakalukand S. J. Samuels (eds.), *Readability: it's past, present, and future*, Newark, DE: International Reading Association.
- Çetinkaya, Gökhan. (2010), *Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması*, , Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Çiftçi, Ö. Çeçen, M. A. ve Melanhoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi,. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 206–219.
- Demir, Tazegül (2008). *İlköğretim Yedinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tespit Edilmesine Yönelik Bir Değerlendirme*, 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 301-310, Sakarya.
- Dubay, W. H. (2004). *The principles of readability*. U.S. : Impact Information. Costa Mesa, CA.

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme

- Göğüş, Beşir. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Gül Yayınevi, Ankara.
- Güneş, Firdevs. (2000). *Çocuk Kitaplarında Okunabilirlik İlkeleri*, Yaşadıkça Eğitim, 67, s.35-40.
- Karasar, Niyazi. (2005), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 15. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karatay, H. , Bolat, K. K. ve Güngör, H. (2013), Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği, *The Journal Academic Social Science Studies*, 6, 603-623.
- Klare, G. R. (1988). *The formative years. readability: readability: itspast, present, and future*, Newark, DE: International Reading Association.5-Knight-Mckenna, M. (2008). *Syllable types:A strategy for reading multisyllabic words. Teaching Exceptional Children*, 40, 18- 24.
- McLaughlin, G. Harry. (1969). Smog Grading - A new readability formula, *Journal of Reading*, 22, 639-646.
- MEB (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu* (1-5. sınıflar), Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Onan, B. (2013), *Dil eğitiminin temel kavramları*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Özbay, M. (2003), *Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Gölge Ofset Matbaacılık, Ankara.
- Sever, Sedat. (1995), Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler, *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, s.14-15.
- Temur, T. (2003). Okunabilirlik (readability) kavramı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 13, 169-180.
- Temizkan, M. (2009), *Metin türlerine göre okuma eğitimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.